

B

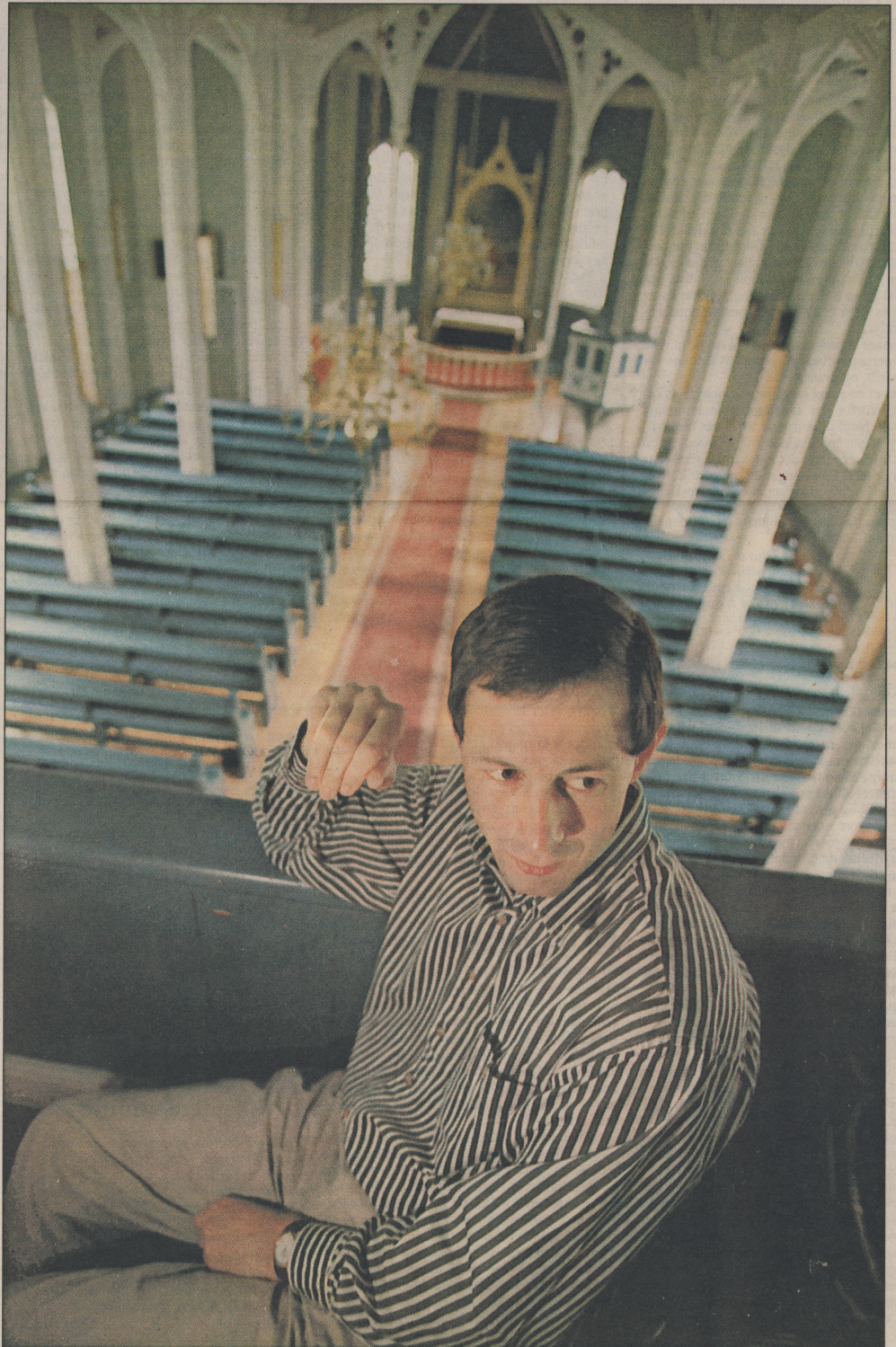
PÅ EN

Lørdag

Ydmyk og humorist

Ved det vesle orgelet i Voll kirke sitter en mann med doktorgrad i kirke-musikk. Han har spilt i Norge, England og andre land i Europa, for radio, TV og notabiliteter som prins Charles. Likevel sier han at det fineste han har opplevd er at en mândaling forandret oppfatning av Bach fra «stiv og bråkete» til «artig og lett». – Det er bedre enn å få god kritikk i store aviser, sier organist Tim Rishton.

Med det vesle orgelet fyller Tim Rishton rommet i Voll kirke.



isk orgeldoktor

Det puster i 154 år gamle piper, pedaler knirker under føtters vandring, slanke fingre berører svarte tangenter. Og brusert fyller Voll kirke. Et brus fra et av 1700-tallets orgelgenier. Johann Sebastian Bach. Tim Rishtons favorittkomponist var organist både i Arnstadt og Weimar, og til sist kantor i Leipzig – der hans overordnede ikke satte pris på hans talent.

Tim Rishon har en doktorgrad i kirkemusikk fra universitetet i Wales. Men havnet som organist i indre Romsdal og de 10 kirkene i Grytten prestegjeld. Hvorfor?

– Det må være på grunn av Vestlandet. Dette er et veldig fint sted å bo. I Wales har vi fjell, fjorder og småbruk som ligner de her, smiler waliseren og viser ei karakteristisk skjev fortann.

Samtidig vet han at han som organist i England ville hatt en årslønn på 20 000 kroner. Selv har han prøvd en travel tilværelse med undervisning, konserter og organistjobb i hjemlandet.

På turné i Nord-Norge for rundt fire år siden traff han en måndaling. Seinere søkte han jobben som organist i hans bygd.

MUSIKERE UT I SAMFUNNET

Mannen som får vellyd ut av orgelet er opptatt av hvor viktig det er at musikerne bor i samfunnet.

– Musikerne må bo mer som vanlige mennesker. Slik at de ikke låser seg i store byer. Selv liker jeg mye bedre å spille i bygder enn byer. Du får et forhold til de som kommer.

Den fineste ting noen har sagt til meg, var en musikinteressert Måndalen-mann som fortalte at han hadde forandret oppfatning av Bach etter at jeg hadde spilt mye av ham der. Før hadde han en oppfatning av Bach som stiv og bråkete. Nå har han forandret oppfatning, og funnet ut at Bach også er artig og lett.

Det er mye bedre enn å få en god kritikk i store aviser, sier organisten.

– Er du ikke overkvalifisert til organistjobben?

– Jeg tror ikke en organist kan bli overkvalifisert. Jobben er mangfoldig. Og jeg gjør en del ting ved siden av.

KONSERTER, PENDING OG TABBER

For trebarnsforen holder i gjennomsnitt 100 konserter i året, han har vært med på å starte et institutt for kirkemusikk-opplæ-



Tim Rishon får pipene til å puste og syng i orgelet fra 1841 i Voll kirke.

ring i Nord-Norge, og skriver på tre bøker.

– Jeg pendler en del mellom Måndalen og Tromsø. Og skriver kursbøker i orgelteknikk og kirkemusikk. Rekrutteringen til kirkemusikken er dårlig for tida. Mange ser på orgelmusikere som en stengt elite, og synes orgelmusikk er kjedelig og fremmed. Pipeorgler finnes jo ikke i de tusen hjem.

Et annet bokprosjekt er det mer humor i. Gifte Tim har god erfaring med språkproblemer etter blant annet å ha bedt ei jente om en kyss i stedet for skyss.

– Jeg skriver om alle tabbene jeg har gjort, både som organist og som engelskmann i Norge, innrømmer den mørkhårede mannen som både er distré og hengslete som Mr. Bean, og har litt av prins Charles i den markerte nesen og det glattstrøkne håret.

PINLIG SITUASJON

– En av tabbene skjedde da jeg spilte for prins Charles under en konsert som også var TV-overført. Hun som skulle vende notarkene for meg, bladde med handa over halve sida. Hun var også ganske stor – hendene til Tim Rishon tegner en omfangsrik kvinne – og etterhvert satt hun på 80 prosent av orgelkrakken. Jeg måtte skubbe henne og samtidig nærmest improvisere over nedre del av notarkene, småler engelskmannen.

En annen pinlig tabbe skjedde under en utekonsert i Brussel i Belgia. Tim spilte på keyboard til et kor som sang et rekviem – en sjelmesse. Midt i det mest følsomme, stille partiet truet vinden med å blåse vekk notarkene. Og mannen som skulle hjelpe, trykket på en knapp som satte i gang swingende boksrytmer... Det har ikke bedret Tim Rishons syn på keyboard.

– Uansett blir ikke et keyboard det samme som et orgel. I kirka ville det vært det samme som å bytte ut presten med et data-program med ferdige prekener.

En musiker må ha kontakt med instrumentet. Et trykk på en keyboard-tangent gir et elektrisk signal og en lyd. På orgelet kan du variere lyden mer.

En rask note smetter ut av pipene til et raskt trykk på en tangent. En dyp tone brummer gradvis sterkere som fingeren får ligge på trestykket.

BLOKKFLØYTER MED STØVSUGER

– Et orgel er egentlig blokkfløyter med en liten støvsuger tilkoblet, forklarer orgelentusiastene.

– Når folk snakker om dronningen blant instrumentene, tenker jeg på dronning Victoria – stort, stivt og imponerende.

Tim hever skuldrene og holder hendene ut fra kroppen som ... dronning Victoria.

– Jeg tror egentlig at et orgel burde være lite og fleksibelt.

Det beste orgelet har engelskmannen funnet i Voll kirke i «hjembygda» Måndalen.

– Det eldste spillbare orgelet, sies det. Organisten ser med dårlig skjult stolthet på de svarte tangentene som ble skåret til i 1841, og de 13 stemmene.

Bak juksepanelet av sølvmalte piper står trepiper og metallpiper og synger på hans kommando. Når luftfuktigheten ikke er for stor slik at for eksempel C-tangenten henger seg opp.

Da strømmer Bach og moderne norske komponister som Hans Olav Lien og Kjell Mørk Karlsen ut i kirkerommet.

Og oppfatninger forandres stadig i bygdefolket som hører.

RB – ANN KRISTIN FRØYSTAD og TERJE VISNES (foto)

Gammel tro frelser ikke



11. søndag etter Pinse
Lukas 19,41-48

Søndagens tekst er en av de alvorligste i Bibelen: På veg inn til Jerusalem gråt Jesus over byen fordi den ikke ville ta imot hans budskap. Det vil føre til at Guds straff vil ramme byen. – Etter dette gikk Jesus inn på tempelplassen og jagde ut dem som drev handel der. I stedet for å la templet være et bønnehus, hadde de gjort det til en røverhule, sa han.

De færreste synes det er hyggelig å preke over en slik tekst. Naturlig nok foretrekker vi å forkynne frelse, nåde og trøst, i stedet for dom og straff. Og det må stå fast: Gledesbudskapet er alltid hovedsaken i kirkens budskap. Men det er nødvendig en gang iblant også å bli minnet om alvoret i Guds ord. Dagens ord peker på frafaltets mulighet – også hos dem en minst skulle vente det.

I første rekke handler teksten om Israel. Dette folket hadde Gud valgt ut og gitt mange velsignelser. I templet hadde han lovet å være til stede slik at folket kunne møte ham der, blant annet i bønn. Men når det kom til stykket, valgte folket å snu ryggen til Guds kall. De trodde riktig nok at de tjente Gud, men de forkastet Jesus da han kom. Noen få fulgte ham, men de fleste var likegyldige eller fiendtlig innstilt. Derfor måtte dommen komme. Det hjalp ikke med gamle minner eller et tempel som sto der i all sin prakt.

På mange måter er vi i Norge i en tilsvarende situasjon. Vi har nettopp feiret 1000-årsjubileum for kirken i vårt land. Mange har talt om den rike kulturarv vi har fått gjennom det kristne budskap og den trøst og veiledning Guds ord har gitt oss i mange slektsledd. Vi har virkelig mye å takke for. Men dagens tekst minner om at gammel tro frelser ikke. Den kan lett bli død tro. Templene vi reiser, kan bli fine minnesmerker om gamle dagers fromhet. I verste fall kan verdsligheten gripe om seg så bønnens hus blir en røverhule.

1000 års kristendom frelser ikke fra Guds dom dersom vi ikke tar imot budskapet på nytt i hver generasjon. Ja – vi må gå lengre enn det. Troens liv leves nå for hver og en av oss. En tro du hadde for 15 år siden, kan være et godt minne, men den frelser ikke. Det er alvoret i dagens tekst.

Trøsten ligger i dette: «Herrens miskunnhet er ny hver morgen» (Klag 3,23). Derfor kan du gripe den i dag.

Av **ODD BONDEVIK**

